

پوتین‌های مریم

روایت‌های زنانه طی سال‌های اخیر از جنگ رشد جالب توجهی داشته است. به قدری که گاهی حس می‌شود آنقدر که روایت زنانه داریم روایت مردان از روزهای دفاع را کم داریم. این نشان می‌دهد

برخلاف تصویری که گاهی در رسانه‌های رسمی به آن دامن زده شد جنگ مقوله مردانه‌ای نبوده و مردان نقش‌آفرین اصلی آن نبودند بلکه زنان نیز بار بزرگی از این تهاجم دنیا علیه کشورمان را بردوش کشیده‌اند. کتاب «پوتین‌های مریم» روایتی از یکی از همین زنان است که روایتش را از روزهای جنگ بازگو کرده است. مریم امجدی این روزها در میان مانیست و چندی پیش از بین ما پرکشیده است. این راوی دفاع مقدس، یکی از دختران شجاع خرمشهری است که در شهریور ۵۹ و در آغاز هجوم دشمن به کشورمان تنها ۱۷ سال داشت، اما در برابر دشمن یعنی ایستاد و با شروع تهاجم به شهر خرمشهر، در مشاغل مختلفی چون امدادرسانی و نگهداری انبار مهمات مسجد جامع خرمشهر خدمت کرد. او در این مدت، گاهی به خط مقدم جبهه نیز رفت. این کتاب که فریبا طالش‌پور آن را تدوین کرده روایتی از حضور و نقش زنان و دختران در مقاومت سراسری است.

خرمشهر؛ کو جهان آرا

هر وقت سخن از جنگ می‌شود بی‌درنگ ذهن‌هایاد رزمندگان و فرماندهان و سرداران می‌افتد و تصویر آنها در حالات مختلف تداومی می‌شود. ولی تصویری که

کسی در ذهنش زنده نمی‌شود و آن را نمی‌بیند تصویر خانواده این رزمندگان و فرماندهان است. تصویری که برخاسته از تبلیغ رسانه هاست. تصویری که کمتر دیده شده، تصویر زنان و همسران رزمندگان و شهداست. این کتاب روایتی است از زبان همسر شهید محمد جهان آرا که در آن به فراز و فرودهای زندگی با یک فرمانده پرداخته است. فرمانده‌ای که نام او با خرمشهر پیوند عجیبی دارد و هر شنونده‌ای نام او را کنار نام خرمشهر قرار می‌دهد. این کتاب را به خاطر روایت زنانه هم باید در دسته آثار زنانه قرار داد و هم این‌که تصویری از درون خانواده یک فرمانده و رزمنده را به خواننده نشان می‌دهد.

خرمشهر شهری که

در قله تاریخ دفاع مقدس ایستاده و مظهر تام و تمام مقاومت و دفاع مردم ایران در برابر دشمن متجاوز است. شهری که ایستادگی مردمی، آن را تبدیل به یکی از نمادهای مقاومت در سراسر جهان کرده، ولی آن‌طور که غربی‌ها از کاه کوه می‌سازند ما نتوانسته‌ایم این کوه را به دنیا نشان دهیم

آتش و خون در خرمشهر

احتمالا خواندن خاطرات فرماندهان عراقی از اشغال خرمشهر جذاب باشد، از این حیث که خواننده می‌تواند روایت آنها را از لحظاتی که مشغول ویران کردن زندگی افراد بوده‌اند، بخواند و حال آنها را برای چند سطر درک کند؛ حتی به نظر می‌رسد که این افراد برای سبک شدن بار وجدان خود دست به قلم برده‌اند. کتاب «آتش و خون در خرمشهر» خاطرات سرهنگ دوم ستاد، خالد سلمان محمود کاظمی، یکی از افسران بلندپایه عراقی است؛ مردی که از روزهای آغازین حمله به خرمشهر به این شهر می‌آید و تا آزادی آن توسط رزمندگان ایرانی در خاک کشورمان می‌ماند. او در توصیف حضورش در خرمشهر از ظلم‌هایی که در حق این شهر کرده‌اند سخن می‌گوید و به عنوان یک شاهد عینی همه دیده و شنیده‌هایش را شرح می‌دهد. این کتاب از این حیث که از زاویه یک فرد متجاوز روایت می‌شود، می‌تواند اهمیت داشته باشد زیرا خواننده از موقعیتی به خرمشهر نگاه می‌کند که راوی آن هیچ حسی نسبت به شهر ندارد مگر بخشی از پازل جنگی فرماندهان بالادستی!

ماموریت در خرمشهر

رئیس کمیته واردات اسلحه در عراق برای شما حرف می‌زند. این کتاب از زبان یک عراقی دیگر روایت شده و به جنایت‌های ارتش یعنی عراق در تصرف خرمشهر اشاره کرده است. سرهنگ فلاح الاملای از آمادگی ارتش بعث پیش از آغاز جنگ برای هجوم سراسری و اشغال خرمشهر خبر می‌دهد و اطلاعاتی جالب از روزهایی که ملت ایران مشغول ساختن انقلاب بودند، می‌دهد. همچنین آزادسازی خرمشهر و پیروزی ایران بر عراق در لابه‌لای خاطرات این سرهنگ عراقی خودنمایی می‌کند.

عبور از آخرین خاکریز

دکتر احمد عبدالرحمن، پزشک عراقی است که در اولین لحظات فتح خرمشهر به اسارت در می‌آید و خاطراتش از روزهای تجاوز به خاک ایران را در قالب این کتاب روایت کرده است. مهم‌ترین ویژگی کتاب این است که او روایتش را سواى از خاطرات نظامیان سامان داده و نگاهی انسانی و البته موشکافانه به جنگ داشته است. می‌توان نوشته‌های او را دارای نگاهی متفاوت نسبت به دیگر مجموعه خاطرات عراقیان درباره جنگ با ایران دانست. از نکات جالب کتاب می‌توان به پایان‌بندی آن اشاره کرد که این پزشک خود را به رزمندگان ایران رسانده و درباره وضعیت محاصره عراقی‌ها در خرمشهر اطلاعاتی جالب و قابل تأمل بیان می‌کند.

اولین روزهای مقاومت

احتمالا خواندن روایت‌هایی از اولین روزهای اشغال و مقاومت در خرمشهر جذابیت خاصی داشته باشد. هرچند بسیاری از کتاب‌ها راوی این لحظات هستند و در همین گزارش نیز به آنها اشاره شده است. اما کتاب «اولین روزهای مقاومت» هم یکی دیگر از کتاب‌هایی است که در این حوزه آماده‌سازی شده است. این کتاب نیز روایت تکاوران ارتش جمهوری اسلامی ایران از روزهای آغاز جنگ تحمیلی و یورش نیروهای عراقی به سوی خرمشهر است که از زاویه نگاه دو تکاور ارتش ۳۴ روز مقاومت خرمشهر را بازگو کرده است. عبدا... صالحی و محمدرضا ابراهیم‌دخت دثو تکاوری هستند که مشاهدات خود را از ۳۴ روز مقاومت شهر خرمشهر در این کتاب بازگو کرده‌اند.

از خامنه تا خرمشهر

فتح خرمشهر مانند بمب انرژی در جامعه عمل کرد و تمام اقشار جامعه از شنیدن خبر این اتفاق شادمان شدند. کتاب «از خامنه تا خرمشهر» در واقع روایت یک رزمنده از ابتدای جوانی تا رسیدن به پشت دروازه‌های خرمشهر است. سیری که از دوران انقلاب آغاز شده و تا آزادسازی خرمشهر ادامه دارد. این کتاب راوی خاطرات اسماعیل اسماعیلی است که کوشش می‌کند تصویری شخصی و کاملا از پایین از تاریخ ارائه کند. به عبارتی این کتاب و بسیاری از کتاب‌های حوزه دفاع مقدس در دسته روایت از پایین قرار می‌گیرد که جریانی دیگر در کنار روایت‌های رسمی (فرماندهان و مدیران ارشد کشور) است و حرکت می‌کند.

